

## สารบัญ

| เรื่อง                                                       | หน้า |
|--------------------------------------------------------------|------|
| บทคัดย่อ(ภาษาไทย)                                            | ก    |
| บทคัดย่อ(ภาษาอังกฤษ)                                         | ฅ    |
| กิตติกรรมประกาศ                                              | ฉ    |
| สารบัญตาราง                                                  | ช    |
| สารบัญภาพ                                                    | ฐ    |
| บทที่ 1 บทนำ                                                 | 1    |
| 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา                           | 1    |
| 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย                                  | 3    |
| 1.3 ขอบเขตของการวิจัย                                        | 3    |
| 1.4 สมมติฐานการวิจัย                                         | 6    |
| 1.5 นิยามศัพท์                                               | 6    |
| 1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ                                | 8    |
| 1.7 กรอบแนวความคิดในการวิจัย                                 | 8    |
| บทที่ 2 การตรวจเอกสาร                                        | 10   |
| 2.1 ความต้องการ                                              | 10   |
| 2.2 เกษตรกรผู้จัดทำแปลงขยายพันธุ์                            | 14   |
| 2.3 การส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ของศูนย์ขยายพันธุ์พืช       | 18   |
| 2.4 การผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสง                               | 26   |
| 2.5 คุณภาพของเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงที่ผลิตโดยศูนย์ขยายพันธุ์พืช | 46   |
| 2.6 ปัญหาบางประการในการจัดทำแปลงขยายพันธุ์                   | 47   |
| 2.7 แนวทางการพัฒนาการผลิตถั่วลิสง                            | 49   |
| 2.8 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง                                  | 50   |
| บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย                                   | 55   |
| 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง                                  | 55   |
| 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล                    | 58   |
| 3.3 การรวบรวมข้อมูล                                          | 60   |
| 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล                                       | 61   |

## สารบัญตาราง

|                                                                                                     | หน้า |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| ตารางที่ 2.1 พื้นที่การผลิตและผลผลิตของถั่วลิสงในประเทศไทย                                          | 24   |
| ตารางที่ 2.2 สรุปการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงไทนาน 9 ของศูนย์ขยายพันธุ์พืช<br>ที่ 13 จังหวัดกาฬสินธุ์ | 25   |
| ตารางที่ 2.3 ระเบียบกองขยายพันธุ์พืชว่าด้วยมาตรฐานแปลงขยายพันธุ์พืช                                 | 38   |
| ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรที่เป็นสมาชิกแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสง ปี 2538                                | 56   |
| ตารางที่ 3.2 ตัวแทนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล                                              | 58   |
| ตารางที่ 4.1 ลักษณะพื้นฐานด้านสังคมบางประการของเกษตรกร                                              | 65   |
| ตารางที่ 4.2 ลักษณะพื้นฐานด้านเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกร                                           | 68   |
| ตารางที่ 4.3 สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงไทนาน 9 ฤดูฝน ปี 2538                                    | 71   |
| ตารางที่ 4.4 แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับและนำไปใช้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์                             | 75   |
| ตารางที่ 4.5 ระดับการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติของเกษตรกร                                                | 77   |
| ตารางที่ 4.6 การเตรียมดินทำแปลงและเตรียมเมล็ดพันธุ์                                                 | 79   |
| ตารางที่ 4.7 สภาพการดูแลรักษาแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสงของเกษตรกร                                       | 83   |
| ตารางที่ 4.8 การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวของเกษตรกร                                   | 87   |
| ตารางที่ 4.9 การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์และการจัดซื้อคืน ของเกษตรกร                                     | 88   |
| ตารางที่ 4.10 ปัญหาในการผลิตเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกร                                                   | 91   |
| ตารางที่ 4.11 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกร                                        | 93   |
| ตารางที่ 4.12 สภาพการได้รับการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์จากศูนย์ขยายพันธุ์พืช                       | 98   |
| ตารางที่ 4.13 ความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกร                               | 102  |
| ตารางที่ 4.14 ความต้องการวิธีการถ่ายทอดความรู้จากเจ้าหน้าที่ควบคุมแปลง<br>ขยายพันธุ์ของเกษตรกร      | 104  |
| ตารางที่ 4.15 ความต้องการเกี่ยวกับการบริการและสนับสนุนการผลิตของเกษตรกร                             | 105  |
| ตารางที่ 4.16 ความต้องการรับการฝึกอบรมวิทยาการผลิตพันธุ์ของเกษตรกร                                  | 106  |
| ตารางที่ 4.17 ความต้องการเกี่ยวกับการฝึกอบรมของเกษตรกร                                              | 107  |
| ตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบระดับความต้องการความรู้ของเกษตรกรจำแนกตามเพศ                               | 110  |
| ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบระดับความต้องการความรู้ของเกษตรกรจำแนกตามอายุ                              | 111  |
| ตารางที่ 4.20 เปรียบเทียบระดับความต้องการความรู้ของเกษตรกรจำแนกตาม<br>ระดับการศึกษา                 | 112  |
| ตารางที่ 4.21 เปรียบเทียบระดับความต้องการความรู้ของเกษตรกรจำแนก<br>ตามรายได้เฉลี่ยต่อปี             | 114  |

## สารบัญตาราง (ต่อ)

|                                                                                                                    | หน้า |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| ตารางที่ 4.22 เปรียบเทียบระดับความต้องการความรู้ของเกษตรกรจำแนกตามจำนวนแรงงานเกษตร                                 | 115  |
| ตารางที่ 4.23 เปรียบเทียบระดับความต้องการความรู้ของเกษตรกรจำแนกตามพื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์                      | 116  |
| ตารางที่ 4.24 เปรียบเทียบระดับความต้องการความรู้ของเกษตรกรจำแนกตามระยะเวลาเข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์           | 119  |
| ตารางที่ 4.25 เปรียบเทียบระดับความต้องการความรู้ของเกษตรกรจำแนกตามจำนวนครั้งที่เคยอบรม                             | 120  |
| ตารางที่ 4.26 เปรียบเทียบระดับความต้องการความรู้ของเกษตรกรจำแนกตามผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่                               | 121  |
| ตารางที่ 4.27 เปรียบเทียบระดับความต้องการความรู้ของเกษตรกรจำแนกตามคุณภาพผลผลิต                                     | 122  |
| ตารางที่ 4.28 เปรียบเทียบระดับความต้องการวิธีการถ่ายทอดความรู้ของเกษตรกรจำแนกตามเพศ                                | 125  |
| ตารางที่ 4.29 เปรียบเทียบระดับความต้องการวิธีการถ่ายทอดความรู้ของเกษตรกรจำแนกตามอายุ                               | 126  |
| ตารางที่ 4.30 เปรียบเทียบระดับความต้องการวิธีการถ่ายทอดความรู้ของเกษตรกรจำแนกตามระดับการศึกษา                      | 127  |
| ตารางที่ 4.31 เปรียบเทียบระดับความต้องการวิธีการถ่ายทอดความรู้ของเกษตรกรจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อปี                  | 129  |
| ตารางที่ 4.32 เปรียบเทียบระดับความต้องการวิธีการถ่ายทอดความรู้ของเกษตรกรจำแนกตามจำนวนแรงงานเกษตร                   | 130  |
| ตารางที่ 4.33 เปรียบเทียบระดับความต้องการวิธีการถ่ายทอดความรู้ของเกษตรกรจำแนกตามพื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์        | 133  |
| ตารางที่ 4.34 เปรียบเทียบระดับความต้องการวิธีการถ่ายทอดความรู้ของเกษตรกรจำแนกตามระยะเวลาเข้าร่วมการผลิตเมล็ดพันธุ์ | 134  |
| ตารางที่ 4.35 เปรียบเทียบระดับความต้องการวิธีการถ่ายทอดความรู้ของเกษตรกรจำแนกตามจำนวนครั้งที่เคยฝึกอบรม            | 135  |
| ตารางที่ 4.36 เปรียบเทียบระดับความต้องการวิธีการถ่ายทอดความรู้ของเกษตรกรจำแนกตามผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่                 | 137  |

### สารบัญตาราง (ต่อ)

|                                                                                                                                 | หน้า |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| ตารางที่ 4.37 เปรียบเทียบระดับความต้องการวิธีการถ่ายทอดความรู้ของ<br>เกษตรกรจำแนกตามคุณภาพผลผลิต                                | 138  |
| ตารางที่ 4.38 เปรียบเทียบระดับความต้องการรับการบริการและสนับสนุน<br>การผลิตของเกษตรกรจำแนกตามเพศ                                | 140  |
| ตารางที่ 4.39 เปรียบเทียบระดับความต้องการรับการบริการและสนับสนุน<br>การผลิตของเกษตรกรจำแนกตามอายุ                               | 141  |
| ตารางที่ 4.40 เปรียบเทียบระดับความต้องการรับการบริการและสนับสนุน<br>การผลิตของเกษตรกรจำแนกตามระดับการศึกษา                      | 142  |
| ตารางที่ 4.41 เปรียบเทียบระดับความต้องการรับการบริการและสนับสนุน<br>การผลิตของเกษตรกรจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อปี                  | 144  |
| ตารางที่ 4.42 เปรียบเทียบระดับความต้องการรับการบริการและสนับสนุน<br>การผลิตของเกษตรกรจำแนกตามจำนวนแรงงานเกษตร                   | 146  |
| ตารางที่ 4.43 เปรียบเทียบระดับความต้องการรับการบริการและสนับสนุน<br>การผลิตของเกษตรกรจำแนกตามพื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์        | 147  |
| ตารางที่ 4.44 เปรียบเทียบระดับความต้องการรับการบริการและสนับสนุนการ<br>ผลิตของเกษตรกรจำแนกตามระยะเวลาเข้าร่วมการผลิตเมล็ดพันธุ์ | 148  |
| ตารางที่ 4.45 เปรียบเทียบระดับความต้องการรับการบริการและสนับสนุน<br>การผลิตของเกษตรกรจำแนกตามจำนวนครั้งที่เคยอบรม               | 150  |
| ตารางที่ 4.46 เปรียบเทียบระดับความต้องการรับการบริการและสนับสนุน<br>การผลิตของเกษตรกรจำแนกตามผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่                 | 151  |
| ตารางที่ 4.47 เปรียบเทียบระดับความต้องการรับการบริการและสนับสนุน<br>การผลิตของเกษตรกรจำแนกตามคุณภาพผลผลิต                       | 152  |
| ตารางที่ 4.48 เปรียบเทียบระดับความต้องการรับการฝึกอบรมวิทยาการ<br>เมล็ดพันธุ์ของเกษตรกรจำแนกตามเพศ                              | 154  |
| ตารางที่ 4.49 เปรียบเทียบระดับความต้องการรับการฝึกอบรมวิทยาการ<br>เมล็ดพันธุ์ของเกษตรกรจำแนกตามอายุ                             | 155  |
| ตารางที่ 4.50 เปรียบเทียบระดับความต้องการรับการฝึกอบรมวิทยาการ<br>เมล็ดพันธุ์ของเกษตรกรจำแนกตามระดับการศึกษา                    | 155  |
| ตารางที่ 4.51 เปรียบเทียบระดับความต้องการรับการฝึกอบรมวิทยาการ<br>เมล็ดพันธุ์ของเกษตรกรจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อปี                | 156  |



## สารบัญภาพ

|                                                                           | หน้า |
|---------------------------------------------------------------------------|------|
| ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนและการขยายพันธุ์พืชระบบการจำกัดชั่วอายุการขยายพันธุ์  | 29   |
| ภาพที่ 2 แสดงการควบคุมการจัดทำแปลงขยายพันธุ์                              | 39   |
| ภาพที่ 3 แสดงการควบคุมคุณภาพในการผลิตและขยายพันธุ์พืช                     | 40   |
| ภาพที่ 4 แสดงการสำรวจเพื่อเตรียมการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์คืนจากแปลงขยายพันธุ์ | 45   |